

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 3 januari 2011

Mål nr

T 1872-09

KLAGANDE

KS

Ombud: Advokat GB

MOTPARTER

1. SB

2. MF

SAKEN

Skadestånd

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Göta hovrätts dom 2009-03-18 i mål B 387-09

DOMSLUT

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

KS har yrkat att Högsta domstolen lämnar SBs och MFs yrkanden om ersättning för kränkning utan bifall.

SB och MF har bestritt ändring.

Brottsoffermyndigheten har avgett yttrande i målet.

DOMSKÄL

1. Genom hovrättens i denna del lagakraftvunna dom har KS fällts till ansvar för grov stöld. Gärningen bestod i att han genom inbrott via en krossad glasruta beredde sig tillträde till SBs och MFs bostad, ett enfamiljshus, och där stal ett betydande antal föremål av skilda slag. Hovrätten har funnit att brottet inneburit en allvarlig kränkning av målsägandena och att de därför har rätt till ersättning för kränkningen enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen. Frågan i målet är om målsägandena kan anses ha drabbats av en sådan ersättningsgill allvarlig kränkning.

2. I 2 kap. 3 § skadeståndslagen föreskrivs att den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära ska ersätta den skada som kränkningen innebär (s.k. kränkningserättning). Utmärkande för de brott som grundar rätt till sådan ersättning är att de innefattar ett angrepp på den skadelidandes personliga integritet, närmast dennes privatliv och människovärde. Syftet med ersättningen är att den ska dels kompensera känslor hos den skadelidande som inte tar sig sådana medicinska uttryck att det föreligger en personskada, dels ge upprättelse (se prop. 2000/01:68 s. 48).

3. Med uttrycket annans frid avses främst den enskildes rätt att få vara i fred och hålla sitt privatliv för sig själv. Brott som angriper denna frid är exempelvis hemfridsbrott enligt 4 kap. 6 § brottsbalken. Ett hemfridsbrott där en person olovligen intränger där någon annan har sin bostad innebär därför en sådan kränkning som, när den är allvarlig, medför skadeståndsskyldighet enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen. Brottsliga angrepp på personers egendom, bl.a. förmögenhetsbrott, anses inte i sig grunda rätt till kränkingsersättning. Det gäller exempelvis stöld. Om tillgreppet emellertid sker efter intrång i en bostad innefattar gärningen ett hemfridsbrott och utgör därför ett angrepp på annans frid som kan ge rätt till kränkingsersättning.

4. Vid bedömningen av om kränkningen är att anse som allvarlig och därmed ersättningsgill bör enligt förarbetena beaktas samtliga omständigheter kring handlingen. Viss ledning kan hämtas av 5 kap. 6 § skadeståndslagen rörande de faktorer som inverkar på skadeståndets bestämmande (se a. prop. s. 65). Enligt denna bestämmelse ska hänsyn tas till handlingens art och varaktighet, varvid särskilt ska beaktas bl.a. om handlingen haft förnedrande eller skändliga inslag.

5. Bostadsinbrott får normalt anses innefatta en ersättningsgill allvarlig kränkning om inbrottet sker när målsäganden befinner sig i sin bostad. Även i andra fall kan ett bostadsinbrott innebära en så allvarlig kränkning att ersättning ska utgå. Så är fallet, enligt lagförarbetena, om bostaden har skövlats eller om brottet haft andra särskilt hänsynslösa inslag (se a. prop. s. 65). Det kan här noteras att en viktig bevekelsegrund för restriktiviteten i det utredningsförslag som låg till grund för propositionen var, i fråga om bostadsinbrott, de samhällsekonomiska konsekvenserna av motsvarande ersättningsrätt enligt brottsskadelagen (1978:413), se SOU 1992:84 s. 228 ff. Brottsoffermyndighetens praxis återspeglar den eftersträvade restriktiviteten. Ersättning

har normalt inte utgått vid inbrottsstölder eller hemfridsbrott när målsäganden inte varit i sin bostad vid tidpunkten för gärningen men däremot när denne befunnit sig i bostaden (se t.ex. Brottsoffermyndighetens referatsamling 2009, referat nr 171, 172, 173, 251, 252, 256 och 257). Enligt Brottsoffermyndighetens yttrande i målet utgår kränkingsersättning vid bostadsinbrott där målsäganden inte varit i bostaden endast om bostaden skövlats, stölden haft särskilt hänsynslösa inslag eller skadegörelsen uppnått en sådan nivå att den kan sägas innebära ett ofredande.

6. Bostadsinbrott får som tidigare sagts normalt anses innefatta en allvarlig kränkning om målsäganden befinner sig i sin bostad vid inbrottet. Även i andra fall bör kränkningar kunna ge rätt till ersättning om de är lika allvarliga. Ett sådant fall får anses föreligga om inbrottet genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig, graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattar en särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv.

7. KS bröt sig in i SBs och MFs hem dagtid när de befann sig på annan plats. Av utredningen framgår *att* KS beredde sig tillträde till deras hem genom att slunga en sten genom fönsterrutan till husets matrum, vilket fick till följd att glassplitter spreds i huset och att skador uppkom på bl.a. en motstående vägg och på inredning i rummet, *att* huset genomsöktes, inkl. byrålådorna i sovrummet, *att* KS tillgrep ett stort antal föremål varav många med ett stort affektionsvärde *och att* han lämnade blodspår efter sig på flera ställen i bostaden, bl.a. i en byrålåda där underkläder förvarades. Härigenom får SB och MF anses ha utsatts för en allvarlig kränkning i den mening som avses i 2 kap. 3 § skadeståndslagen. De har därför rätt till kränkingsersättning.

8. Överklagandet ska därför lämnas utan bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius (skiljaktig),
Per Virdesten, Lena Moore, Göran Lambertz och Johnny Herre (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Christer Thornefors

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**

2010-11-30

Mål nr

T 1872-09

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Marianne Lundius är skiljaktig.

Jag är ense med majoriteten fram till och med punkten 6 i skälen. Därefter bör dessa enligt min mening ha följande lydelse.

7. Det råder inget tvivel om att SB och MF kände ett starkt obehag och stor olust vid upptäckten att en främmande person brutit sig in i och sökt igenom deras bostad och personliga tillhörigheter, att bostaden utsatts för en inte obetydlig skadegörelse och att gärningsmannen lämnat blodspår efter sig. Omständigheterna vid inbrottet är sådana att KS får anses ha utsatt SB och MF för en kränkning men den är inte av den karaktären att den kan anses innefatta en sådan särskilt omfattande förgripelse på deras frid och privatliv som måste krävas för att ersättning ska utgå. Kränkningen kan därför inte anses vara allvarlig i den mening som avses i 2 kap. 3 § skadeståndslagen. SBs och MFs yrkande om kränkingsersättning ska därför lämnas utan bifall.